

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Müezzinlerin imâmı
**BİLÂL BİN
REBÂH**
(radıyallâhu anh)

Abdurrezzak el-Muhâcir

- 1. Doğumu**
- 2. Nesebi**
- 3. Şemâili**
- 4. Tevâzusu**
- 5. Mekke'nin Durumu**
- 6. İslâm'ı Seçmesi**
- 7. Karşılaştığı İşkenceler**
- 8. Kölelikten Özgürlüğe Geçiş**
- 9. Medine'ye Hicreti**
- 10. Medine'de Yayılan Hastalık**
- 11. İlk Ezan Çağrısı**
- 12. Katıldığı Savaşlar**
- 13. Halîfeler Dönemi**
- 14. Vefatı**

MÜEZZİNLERİN İMÂMI

BİLÂL BİN REBÂH

(radiyallâhu anh)

Doğumu:

Bilâl radiyallâhu anh'ın İslâm dinine girmeden önceki hayatı hakkında pek fazla bilgi bulunmamaktadır. Bir rivâyete göre Mekke'de bulunan, diğer bir nakilde ise Arabistan'ın batısında kalan Serât'taki Cuma-
hoğulları kabilesinde dünyaya gelmiştir. Doğum yılının ise -hicretin 20. Yılında 60 yaşında vefat ettiği esas alınarak- mîlâdi 581 olduğu söylenmektedir.

Nesebi:

Ailesinin maddi gücü çok zayıf olan sahâbînin câriye olan annesinin ismi Hamâme'dir. Köle olan babasının ismi Rebâh, kendisine nisbet edilen künyelerinden en meşhuru ise ebû Abdillâh'tır. Biri erkek diğeri kız olan iki kardeşinden erkek olanın ismi Hâlid, kızkardeşinin ismi ise Gufre veya Gufeyre'dir. Eşinin Yemenli bir ailenin kızı olan Hind olduğu söy-

lenmektedir.

Şemâili:

Rivâyetlere göre Bilâl radiyallâhu anh güzel sesli, siyah tenli, beden gücü zayıf, uzun boylu, ince yüzlü, saçları oldukça sık ve sakalları seyrek birisiydi.

Tevâzusu:

Kaynaklarda geçtiği üzere kendisi hakkında övgüde bulunulmasından hoşlanmazdı. Bu durumdan rahatsız olan sahâbî başını öne eğerek şu sözleri söylerdi. “ Ben ancak bir Habeşî’yim. Düne kadar da köleydim.” Bu sözler dilinden dökülürken kapanan göz kapaklarının arasından süzülen gözyaşları yanaklarını ıslatıyordu.

Bu ancak kalbinde Allâh sevgisi ve korkusu olan, hamdin tek sâhibinin Allâh’u Teâlâ olduğunu bilen ve rikak sâhibi bir insanın kalb amelinin dışa yansımasıdır. Bu hareket tarzı bizlere güzel bir misaldir. Hayatları zühd ve takva ile kuşanmış bu insânların yaşantılarında bizler için alınacak birçok ders vardır. Hayatta iken Rasulullâh’ın sallallâhu aleyhi vessellem övgüsüne mazhar olmuş bu insanlardan gereğince ibret almalıyız.

Mekke’nin Durumu:

Mekke’de Rasulullâh sallallâhu aleyhi vessellem’in risaletinden ön-

ce insânlar cahîlî bir şekilde yaşıyorlardı. Kendilerini İbrâhim aleyhis-selâm'ın dinîne nisbet eden bu toplulukta putperestlik had safhada yayılmıştı. Kendi elleriyle yaptıkları putlarını Allâh ile aralarında aracı kılıyorlar, onlara kurban kesiyor, onlardan yardım talep ediyorlardı Zina, içki, kumar, hırsızlık, çocukları diri diri gömmek toplum arasında normal bir durum olarak görülmekteydi. Kimse bu işlerin yapılmasını kınamıyor, aksine destekliyorlardı.

Köleleler, esirler ve câriyeler toplumun en aşağı tabakası olarak görülmekteydi. Hiçbir değer ifâde etmiyor, adâletsizce kullanılıyorlardı. Bir köle efendisi tarafında dövülebilir, gözü çıkarılabilir, burnu ve kulağı kesilebilir dahası öldürülebilirdi. Bu yapılanlardan hiçbiri için bir cezâ gerekmez ölen ya da yaralanan kölenin hiçbir hakkı bulunmazdı. Yine köle hediye edilebilir, alınıp satılabilir, miras malı olabilir veya evlenen kimseye mehir olarak verilebilirdi.

Bunların yanı sıra câriye ve kölelerden olan çocukların zeki ve yetenekli olanlarını kendi neseblerine dâhil edinilebiliyorlardı. Onları evlat edinerek onların üstün meziyetleri ile övünüyorlardı. Evet, işlerine gelince değersiz bir eşya, işlerine gelince ise övgü kaynağı bir evlat! Bu hareket tarzı bile onların nasıl bir tutarsızlık içerisinde olduklarını göstermektedir.

Bu toplum arasında Allâh'ü Teâlâ'yı hakkıyla tevhid eden bazı kimselerde bulunmaktaydı. Fakat bu kimseler sapkın çoğunluk arasında kaybolup gidiyorlardı. Onlara yaptıklarının yanlış olduğunu söylese de

sözleri dinlenmiyordu.

İslâm'ı Seçmesi:

Bilâl radiyallâhu anh Cumahoğulları kabilesinde Ümeyye bin Halef'in kölesi olarak yaşantısını sürdürmekteydi. Annesi Hamâme bu kabilenin cariyesi idi. Dünyaya gözlerini burada açan sahâbî babası gibi bir köle olarak hizmet ediyordu.

Milâdi 610 yılının Ramazan ayında peygamber sallallâhu aleyhi vessellem'e İslâm Dinini insanlara tebliğ ve tebyin görevi verilmişti. İlk Müslümanlardan Ebûbekir radiyallâhu anh ticaret için Şam'a gittiği sıralarda Bilâl radiyâllahu anh ile tanışmıştı. Onunla sohbet ediyor, O'na İslâm'ı anlatıyordu.

Osman bin Affân, Talha bin Ubeydullâh, Sa'd bin Ebi Vakkas radiyâllahu anhum Ebûbekir radiyâllahu anh'in vesilesi ile müslüman olmuşlardı. Bilâl radiyâllahu anh efendisinin mallarını beklerken onların konuşmalarını işitiyor ve kalbi İslâm'a ısınıyordu. Sonunda Müslüman olmayı kabul etti ve Peygamber sallallâhu aleyhi vessellem ile görüşerek O'na beyat etti.

Karşılaştığı İşkenceler:

Bu haber kısa zamanda Mekke müstekbirlerine ulaşmıştı. Ebû Ce-hil, Ebû Leheb, Ümeyye bin Halef ve diğerleri İslâm'a muhalif, beşer ürü-

nü kanunlar çıkardıkları Dar'un Nedve'de toplandılar. İslâm'a girenlerin artması onları endişelendirmişti. Buna acilen bir önlem almaları gerekiyordu. Konuşmaya başladılar. Ümeyye bin Halef kölesinin Müslüman olduğundan habersizdi. Yanına biri geldi ve:

- Sana bir haber ulaşmadı mı? Diye sordu.

- Ümeyye bin Halef:

- Ne oldu? Diye cevap verdi.

Adam:

- Senin kölen Bilâl Müslüman oldu. Kimi zaman gece, kimi zaman öğle sıcağında Muhammed'in (sallallâhu aleyhi vessellem) yanına gidiyor.

Ümeyye bin Halef:

- Bu hakikaten doğru mu? Deyince.

Adam:

- Evet, onu birçok kez ilâhlarımıza söverken ve Muhammed'i (sallallâhu aleyhi vessellem) ziyârete giderken gördüm.

Bu haber Ümeyye bin Halef'i çok sinirlendirmişti. Bir anda öfke ve intikam duygusu had safhada artmış, bedenini kızgınlıktan ateş kaplamıştı. Hemen meclisi terk ederek eve doğru ilerledi. Eve ulaşınca Bilâl radiyallâhu anh ile konuşmaya başladı.

Ümeyye bin Halef:

-Senin hakkında birtakım şeyler işittim Bilâl. Duyduklarım doğru mudur?

Bilâl radiyallâhu anh:

Evet. Ben Muhammed sallallâhu aleyhi vessellem'in Allâh'ü Teâlâ'dan getirdiklerini kabul ettim. Tüm herkes bilsin ki ben artık Müslüman oldum.

Ümeyye bin Halef:

- Sana ne oldu. Sen bana bağlı, itaatkâr birisi idin. Şimdi ise bana isyan ediyorsun.

-Bilâl radiyallâhu anh:

- Benim senin kölen olduğum doğrudur. Bedenimin efendisi olabilirsin fakat ruhumun, aklımın ve inancımın efendisi asla olamazsın.

Bu itiraftan sonra Bilâl radiyallâhu anh'ı zor günler bekliyordu. Küfrün önderi Ebû Cehil'in kışkırtmaları sonucu Ümeyye bin Halef Bilâl radiyallâhu anh'a işkenceler yapmaya başlamıştı. Öğlenin sıcağında kızgın güneşe yatırılan Bilâl radiyallâhu anh'ın üzerine kocaman kaya parçası konur ve İslâm'dan dönüp putlara tapması istenirdi. Bu işkence her gün yapılmaya başlanmıştı. Bilal radiyallâhu anh ise yapılan tüm zorlamalara karşılık onlara Allâhu Ehad, Allâhu Ehad diyerek karşılık veriyordu.

Yaptıkları işkencelerden bir diğeri de şöyleydi. Onu güçsüz bıraka-

rak boynuna ip bağlar ve çocuklara verirlerdi. Çocuklarda onunla alay ederek şehrin sokaklarında dolaştırırlardı. O ise inancından zerre kadar taviz vermez Allâh birdir, Allâh birdir diyerek müşrikleri çılgına çevirirdi. Bunca işkenceye normal bir insanın dayanması mümkün değildi. Fakat Bilâl radiyallâhu anh’a Allâh Azze ve Celle dayanma gücü veriyordu.

Kölelikten Özgürlüğe Geçiş:

Ümeyye bin Halef ve diğer müşrikler ilâhlarına sövülmesine artık dayanamıyor Bilâl radiyallâhu anh’dan kurtulmak istiyorlardı. Ebûbekir radiyallâhu anh Rasulullâh sallallâhu aleyhi vessellem’in ‘kardeşine yardım et’ sözü üzerine Bilâl radiyallâhu anh’ı müşriklerin elinden kurtarmak üzere yola koyuldu. Ümeyye bin Halef ve diğer küfrün önderleri Bilal radiyallâhu anh’a işkence ederlerken onların yanına ulaştı. Ümeyye bin Halef’e hitaben şöyle dedi:

Ebubekir radiyallâhu anh:

- Yaptığın işkencenin sana bir faydası var mı? Allâh’tan kork!

Ümeyye bin Halef:

- Köle bana ait olduğuna göre istediğimi yaparım.

Ebûbekir radiyallâhu anh:

- Müslüman olduğu için bir insana eziyet etmek zalimlik değil mi?

Ümeyye bin Halef:

- Onu bu hale getiren sensin. Dinîmizden döndürdün, ilâhlarımıza sövdürdün. Çok merhametli isen onu kurtar bakalım.

Ebûbekir radiyallâhu anh:

- Sana kuvvetli ve siyâhi bir köle vermem karşılığında onu bana verir misin?

Ümeyye bin Halef:

- Üzerine birazda para verirsen anlaşabiliriz.

Ebûbekir radiyallâhu anh sonunda bir miktar para ile köle karşılığında Bilâl radiyallâhu anh'ı Ümeyye bin Halef'in elinde kurtarmıştı. Ümeyye bin Halef alışverişi sonunda gülümseyerek şöyle dedi:

Ümeyye bin Halef:

- Ben bu köleyi bir dirhem verseler dahi satardım. Sen zarar ettin.

Ebûbekir radiyallâhu anh ise:

- Vallâhi ben ne kadar kazançlıyım. Sen benden bu köle için tüm malımı isteseydin yine de verirdim.

Artık Bilâl radiyallâhu anh hür bir insandı. Ebûbekir radiyallâhu anh onu yerden kaldırdı, üzerindeki tozları silkti ve paltosunu çıkararak ona giydirdi ve insanlara:

- Ey Kureyş ahâlisi. Şahit olun ki Bilâl'i radiyallâhu anh Allâh rızâsı için azâd ettim. (İbn Hişâm, İbn Habîb, et-Taberî...)

Bilâl radiyallâhu anh'ın müşriklerin elinden kurtulmasına Rasulullâh sallallâhu aleyhi ve selem ve diğer Müslümanlar çok sevindiler.

Medine'ye Hicreti:

Mekke'de Müslümanlara karşı işkenceler artınca başka bir beldeye hicret kaçınılmaz bir durum olmuştu. Rasulullâh sallallâhu aleyhi vessellem ashâbının Medine'ye hicret etmelerini istedi. Müslümanlar mallarını geride bırakarak hicret etmeye başladılar. Kimisi açıktan, kimisi gizli olarak gidiyordu. Bazıları da teker teker, bazıları ise gruplar halinde Medine yolunu tuttular.

Bilâl radiyallâhu anh'da hicret hazırlıklarını tamamlamıştı. Ammâr bin Yâsir ve Sa'd bin Ebi Vakkas radiyallâhu anhuma ile birlikte geceleyin yola çıkma kararı aldılar. Onlar Medine'ye ilk hicret edenler arasında yer alırlar. Medine'ye ulaşınca Bilâl radiyallâhu anh Sa'd bin Hayseme'nin evinde misafir olmuştur.

Müslümanların ekonomik sorunlarını çözmek için Peygamber sallallâhu aleyhi vessellem Ensar ve Muhâciri kardeş ilan etti. Bilâl radiyallâhu anh'ın bir rivâyette Ubeyde bin Hâris ile bir başka rivâyette ise Ebû Ruveyhâ Abdullah bin Abdirrahmân el-Has'amî ile kardeş ilan edildiği naklolunmaktadır.

Medine’de Yayılan Hastalık:

Kurak bir iklimi olan Mekke’den ve diğer bölgelerden nemli bir ortama gelen sahâbe kısa zamanda hastalanmaya başladılar. Birçok sahâbe sıtma hastalığına yakalanmıştı. Durumu gören Rasulullâh salâllâhu aleyhi vessellem onlara sabretmelerini tavsiye ediyordu.

Bilâl ve Ebûbekir radiyallâhu anhuma’da sıtma hastalığı yüzünden yatağa düşmüşlerdi. Âişe radiyallâhu anhâ anlatıyor:

-“Allah Rasûlü Medine’ye hicret ettiğinde, babam Ebû Bekir ile Bilâl b. Rebâh el-Habeşî de sıtmaya yakalandı. Ben yanlarına gittim.

-“Babacığım, kendini nasıl hissediyorsun? Bilâl kendini nasıl hissediyor?” diye sordum.

Babam, sıtma ateşi vücudunu sardığında şu beyti söylüyordu:

‘Her kişi ailesinin yanında sabaha çıkarken, ölüm her an gelip kendini yakalayabilir. Ölüm insana ayakkabısının bağından daha yakındır.’

Buna mukabil Bilâl de, sıtma ateşi biraz azaldığında sesini yükselterek şu beyitleri okuyordu:

‘Ah bilebilseydim! Mekke vâdisinde etrafımı ızdır ve celîl otları sarmış olduğu halde bir gece olsun geceler miyim? Bir gün gelip de Ukaz’daki Mecenne sularının başına varır mıyım? Mekke’nin Şâme ve Tafil dağları acaba bir kere daha bana görünürler mi?’ Bu beyitlerin

ardından Bilâl yine:

‘Ey Allah’ım! Şeybe b. Rebî’a, Utbe b. Rebî’a ve Ümeyye bin Halef bizi kendi toprağımızdan çıkarıp veba toprağına attıkları gibi, sen de onlara lanet eyle.’ (Buhâri, İbn Sa’d)

Âişe radiyallâhu anhâ bu durumu Allah Rasûlü’ne haber verdi.

Peygamber sallallâhu aleyhi vessellem de:

‘Ey Allah’ım! Bize Medine’yi, Mekke’yi sevdiğimiz kadar veya daha fazla sevdik. Buranın durumunu iyileştir, bizim için mal ve ürünlerini bereketlendir. Hummasını ve sıtmasını uzaklaştır’ diye dua etti. (Buhâri)

İlk Ezan Çağrısı:

Peygamber sallallâhu aleyhi vessellem hicretten hemen sonra insanları bir merkezde toplamak için mescid inşasını başlattı. Çünkü mescidin birçok fonksiyonu bulunmaktaydı. Bunların birisi de insânları bir araya toplayan merkez konumunda olmasıydı. Genç, yaşlı, fakir, zengin kim olursa olsun burada toplanarak âlemlerin Rabbinin önünde birlikte saf tutuyor, rükû ediyor, secde ediyorlardı.

Artık namaz açıktan kılınıyordu. Fakat insanları namaz vaktinden haberdar etmek ve onları mescide toplamak için bir çağrı gerekiyordu. İlk zamanlarda ‘es-Salât’ (buyurun namaza) diye nidâ ediliyordu. Bu şekilde davet zor olduğundan bu işe bir çözüm üretilmeliydi. Bunun için peygamber sallallâhu aleyhi vesselem ashâbını toplayarak onlarla istişare

etti.

‘Bazıları an alalım’ dediler. Peygamber sallallâhu aleyhi ve selem ise: ‘Bu Hristiyanlar’a özgüdür’ buyurdular. Bir başka grup da boru alalım dediler. ‘Bu da Mecûsî’lere âittir’ buyurdu.

Ensar’dan olan Abdullâh bin Zeyd rüyâsında namaza davet şeklini görmüştü. İstişare sırasında bu durumu Rasulullâh sallallâhu aleyhi vessellem’e anlattı. O’da anlatılanları onaylamış, Bilâl radiyallâhu anh’a ezanı okumasını emretmiştir. Böylece namaz ağrısı sorunu halledilmişti. Bu rüyanın aynısını Ömer radiyallâhu anh da görmüştü. Bunu öğrenen peygamber sallallâhu aleyhi vessellem ‘Allâh’a şükürler olsun’ buyurmuştur.

Bilâl radiyallâhu anh ilk ezanını Neccâroğullarına âit yüksek bir evin damında okumuş, sonra Mescid-i Nebevî’nin arkasına ezan okumak için özel bir yer yapılmıştır.

Bilâl radiyallâhu anh sabah ezanlarını okurken ‘Namaz uykudan hayırlıdır’ kısmını ezana eklemiş, bu durumu Rasulullâh sallallâhu aleyhi vessellem onaylanarak her sabah ezanı bunu okumasına müsade etmiştir.

Katıldığı Savaşlar:

Bilâl radiyallâhu anh peygamber efendimiz sallallâhu aleyhi vessellem ile birlikte tüm gazalara katılmıştır. Kimi zaman gözcülük yapıyor, kimi zaman bayrak taşıyordu. Bedir Müslümanların zaferi ile sonuçlan-

mişti. Esirler arasında Bilâl radiyallâhu anh’a işkenceler yapan küfrün önderlerinden Ümeyye bin Halef’de vardı. Oğlu Ali ile birlikte Abdurrahman bin Avf radiyallâhu anh’a sığınmışlardı. Ümeyye bin Halef’i gören Bilâl radiyallâhu anh çektiği sıkıntıları hatırlamıştı. Birden bağırarak:

‘Ey Allâh’ın yardımcıları. İşte küfrün başı Ümeyye bin Halef. Eğer o kurtulursa ben kurtulamam.’ Dedi. Bunun üzerine ashâb Ümeyye bin Halef ve oğlunun etrafını sararak onu öldürdüler.

Halîfeler Dönemi:

Rasulullâh sallallâhu aleyhi vessellem vefat etmişti. Defin işlemleri yapılırken Bilâl radiyallâhu anh ezan okumuş, ‘Eşhedu enne Muhammeden Rasûlullâh’ deyince sahâbe ağlamaya başlamıştır.

Daha sonra da Müslümanların başına halîfe olarak Ebûbekir radiyallâhu anh seçildi.

Ebûbekir radiyallâhu anh halîfeliği sırasında Bilâl radiyallâhu anh’dan ezan okumasını istedi. Fakat Bilâl radiyallâhu anh ona;

- ‘Eğer beni senden ayrılmayayım diye azâd ettiysen, bunu kabul etmekten başka çarem yoktur. Ancak, beni Allâh rızası için azâd ettiysen, o zaman beni kim için azâd etmiş isen O’na bırak” dedi.

Ebû Bekir radiyallâhu anh’da:

-‘Ey Bilâl! Ben seni Allâh rızasından başka hiçbir şey için azâd etmedim” deyince; Bilâl radiyallâhu anh :

-“Öyle ise ben de Allâh’ın Peygamberinden sonra hiç kimseye mü-ezzinlik etmem’ dedi. Ebû Bekir radiyallâhu anh ise:

-‘Sen bilirsin ya Bilâl.’ cevabını vermiştir. (İbn Sa’d, Kandehevî)

Yine günlerden bir gün Bilâl radiyallâhuanh Ebûbekir radiyallâhu anh’a gelerek en faziletli amel olan cihada gitmek için izin istedi. Fakat Ebûbekir radiyallâhu anh yaşlandığını, bu halde onu yalnız bırakmamasını söyledi. Bunun üzerine Bilâl radiyallâhu anh onun bu isteğini kabul etti

Ebûbekir radiyallâhu anh’ın vefatından sonra Ömer radiyallâhu anh’a aynı istekte bulundu. Bu kez de red edildi. Bilâl radiyallâhu anh ısrar edince yerine ezan okuması için Sa’d radiyallâhu anh görevlendirilerek cihada gitmesine izin verildi.

Ömer radiyallâhu anh Bilâl radiyallâhu anh’a ‘efendimiz’ diye hitab ederdi.

Vefatı:

Şam’a yerleşen Bilâl radiyallâhu anh bir gün rüyasında peygamber sallallâhu aleyhi vessellem’i görmüş ve efendimiz aleyhisselamin ona: ‘Beni ziyaret etmeyecek misin, ey Bilâl?’ demesi üzerine onu ziyaret etmek için Medine’ye gitmiştir. Medine’de Bilâl radiyallâhu anh, Hasan ve Hüseyin radiyallâhu anhuma’nın isteği üzerine sabah ezanını okumuştur.

Bilâl radiyallâhu anh Şam’a döndükten bir süre sonra hastalanmış ve evden dışarı adım atamaz olmuştu. Nefes alıp vermekte de zorlanı-

yordu. Eşi onu yalnız bırakmıyor, onunla ilgileniyordu. Ölümünün yaklaştığını hisseden Bilâl radiyallâhu anh buna seviniyordu. Çünkü dostlarına kavuşacaktı.

Ailesi üzüntüden ağlarken Bilâl radiyallâhu anh:

‘Oh, ne tatlı! Yarın Muhammed sallallâhu aleyhi vessellem’e ve arkadaşlarına kavuşacağım.’ Diyordu.

Bilâl radiyallâhu anh hicretin 20. yılında vefat etmiştir. Kabri bir rivâyete göre Dimaşk’ta, diğer rivâyete göre ise Haleb’tedir.

Allâh’u Teâlâ’nın rahmeti üzerine olsun.

